

Grønland i inuit-samarbejdet

Af Hans-Pavia Rosing

Indledning ved Lars Toft Rasmussen

*ICC's tredje generalforsamling fandt sted i sidste uge af juli 1983. Rammen om mødet var gymnastiksalen i byens skole.
Fot.: Lars Toft Rasmussen.*

I perioden 25. – 31. juli invaderedes den lille canadiske by Iqaluit (Frobisher Bay) i Northwest Territories af omkring 500 politikere, mediefolk, observatører og

andre med interesse for det arktiske område. Anledningen var, at organisationen Inuit Circumpolar Conference (ICC) holdt sin tredje generalforsamling.

Hans-Pavia Rosing takker de 54 delegerede ved generalforsamlingen i Iqaluit efter at være blevet valgt til præsident for endnu en tre-årig periode. Fot.: Lars Toft Rasmussen.

ICC repræsenterer de 100.000 inuit i Alaska, Canada og Grønland. Organisationens formål er dels at styrke inuitkulturen, dels at repræsentere inuit i internationale forhold.

Generalforsamlingens motto var: »Arktis – vort fælles ansvar«. Herom sagde ICCs grønlandske præsident Hans-Pavia Rosing, at »for inuit er Arktis et hjemland. Vi har boet her i tusin-

der af år. Vi elsker den tilsyneladende så ugæstfri region fra Danmarks-Strædet til Berings-Strædet.

For de sydlige samfund er Arktis civilisationens grænseland. Alt for ofte er deres interesse begrænset til vore ressourcer.

Vi ville gerne have, at regeringer såvel som industriforetagender ser i øjnene, at *Arktis er vort fælles ansvar*. For vores alle sammens skyld, inuit såvel som ikke-inuit, må det følsomme miljø, den enestående kultur og udstrakte skønhed bevares.»

I overensstemmelse hermed tog generalforsamlingen et vigtigt skridt imod udformningen af en fælles inuit-politik for udviklingen i Arktis.

Blandt generalforsamlingens resultater var også en enstemmigt vedtaget resolution om at holde en permanent observatørpost åben i ICCs bestyrelse til de sibirske inuit, der ikke fik lov af den

sovjetiske regering til at deltage i konferencen.

Desuden protesterede de 54 delegerede mod afprøvningen af krydsermissiler i arktisk Canada og imod placering af MX-missiler i Alaska. I samme sammenhæng blev gentaget ICCs mål om at gøre Arktis til en atomvåbenfri zone.

Generalforsamlingen sluttede med, at Hans-Pavia Rosing blev valgt for endnu en tre-årig periode. Næste generalforsamling vil finde sted i 1986 i Kotzebue, Alaska.

I det følgende gengives en tale, som Hans-Pavia Rosing holdt ved Danmarks Jurist- og Økonomforbunds møde i Hornbæk i juni 1983 en måned før generalforsamlingen i Iqaluit. ICC-præsidenten gør her rede for, hvorfor og hvordan inuit-samarbejdet kom i stand, og hvordan det hidtil er forløbet.

Tale af ICC's præsident Hans-Pavia Rosing
ved Jurist- og Økonomforbundets møde i Hornbæk, juni 1983

Havet har en særlig betydning for os grønlandere. I Vestgrønland, hvor jeg kommer fra, er vi fuldstændig afhængige af Davis-Strædet. Her lever de fisk, sæler, hvaler og rejer, som vi lever af at fange, og som har gjort det muligt for inuit-kulturen at overleve på breddegrader, hvor ingen andre mennesker har haft lyst til at bo indtil for nylig.

Men havet var også i mange år en kulturel barriere. Der, hvor horisonten og Davis-Strædet mødes, sluttede indtil for mindre end en halv snes år siden vores verden. Vi havde overhovedet ingen kontakt med befolkningen på den anden side.

En grønlandsk eskimolog sagde for nogle år siden, at der er et »istæppe« – et slags kulturelt jerntæppe – ned midt gennem Davis-Strædet. I stedet for at være i nær kontakt med vore stammefrænder i Canada – folk af samme oprindelse som os selv – gik vore forbindelser østover mod et lille land i Europa med en ganske anden kultur og befolkning. Forbindelser, som var blevet udviklet gennem 250 år, siden Grønland i 1721 blev en koloni.

I virkeligheden kom vore forfædre oprindeligt fra den anden side af Davis-Strædet. Derfor denne lighed i sprog, kultur og race. Grønland er blevet befolket i flere omgange. Arkæologerne har forskellige navne for hver af disse indvandningsbølger: Independence, Sarqag, Independence II, Dorset I, Dorset II, og til slut – for godt 1000 år siden – Thule-kulturen. Dagens grønlandere er efterkommere efter Thule-folket. Og det er inuit i Canada og Alaska også.

Langs hele kysten af polarhavet fra Alaska til Grønland har arkæologerne fundet spor af Thule-folket. Slægtsskabet med inuit på den anden side af Davis-Strædet kan også aflæses af sproget. Befolkningen i Thule kan idag uden besvær forstå inuit i Canada og det nordlige Alaska. Som vestgrønlander kan jeg også forstå en del, men dialekterne har udviklet sig forskelligt i de forskellige områder, så at der er opstået visse forskelle. Sprogforskerne har fastslået, at vi alle taler det samme sprog, men med forskellige dialekter.

Igennem flere hundrede år krydsede kun ganske få Davis-Strædets »istæppe«.

»For inuit i Alaska har fangsten af grønlandshvalen altid betydet uhyre meget og gør det stadig. Jagten har altid foregået med stor forståelse for det vigtige i at bevare bestanden. Det er derfor næsten et udtryk for skæbnens ironi, når inupiat under stort internationalt pres har måttet acceptere et kvote-system.« Fot.: Tundra Times.

En af disse undtagelser var Den femte Thule-ekspedition under ledelse af Knud Rasmussen. Fra myter og sagn vidste vi, at der var folk som os grønlandere på den anden side. Men ingen var før taget ud for at genopdage det kulturelle, sproglige og historiske inuit-broderskab. Ekspeditionen foregik på hundeslæde, varede tre år og strakte sig over 3000 km i fugleflugtslinie.

Ved ekspeditionens lykkelige afslutning sammenfattede Knud Rasmussen sine indtryk således:

»Inden mange år vil denne region være en saga, og den hvide mand vil have nivelleret alt ud og underlagt sig alt, landene og menneskene, deres tanker, deres syn og deres tro. Jeg

føler mig lykkelig over, at det faldt i min lod at gå fra boplads til boplads på en tid, hvor der endnu lå den store oprindelighed over alle sind. Derfor oplever vi også det vidunderlige, der ligger bag den kendsgerning, at vi på hele den vældige strækning fra Grønland til Stillehavet ikke blot mødte ét folk og ét sprog, men også en kultur, som til alle tider vil komme til at stå som et eksempel på menneskelig seighed, kraft og skønhed.«

Men selv om Den femte Thule-ekspedition gjorde det klart, at inuit på den anden side af Davis-Strædet er vore nære slægtninge, blev »istæppet« ved med at være der. Bortset fra enkelte

besøg pr. hundeslæde mellem Thule og det allernordligste Canada var der fortsat ingen kontakt overhovedet på tværs af dette farvand.

Men på en kold februar-dag i 1968 skete der noget afgørende, som gav stødet til inuit-samarbejdet. Begivenheden fandt sted mange hundrede meter under jorden 3000 km vest for Grønland, da olieselskabet Arco borede ned i en af verdens største olieforekomster. Det skete på Alaskas nordkyst Prudhoe Bay.

Med denne opdagelse var de sydlige industrisamfunds interesse for alvor vakt i de ugæstfrie områder, som inuit indtil da havde været stort set ene om at bebo. Dermed opstod også behovet for at forsvare sprog, kultur og miljø.

Opdagelsen af olien medførte også, at et mere end 80 år gammelt spørgsmål måtte løses, nemlig spørgsmålet om ejendomsretten til landet. Allerede i 1884 – kort efter USA's køb af Alaska fra Rusland – blev den indfødte befolkning lovet, at de ikke ville blive »forstyrret i deres ret til at besidde landområder, som de opholder sig på eller benytter eller som de hævder er deres, men de nærmere omstændigheder, hvorved sådanne personer kan opnå ejerskab til sådanne landområder, må afgøres i fremtiden ved lov af Kongressen.«

Nu var interessen for de ugæstfrie tundra-områder, som inuit i Alaska betragter som deres hjemland, af meget lille omfang i 1884 og mange år frem. Der var ingen særlig trang til at få sagen afgjort, før Arco's bor fandt den så eftertragtede sorte væske under tundraen ved Prudhoe Bay.

Tre år senere, i 1971, vedtog kongressen »The Alaska Native Claims Settlement Act«, der tildelte Alaskas indfødte befolkning godt 16 mill. hektarer jord, svarende til et område fire gange større end Danmark, og en sum af knap en mia. dollars (\$962.500.000) én gang for alle.

Pengene kom dog ikke umiddelbart til udbetaling. Det var en betingelse, at de skulle investeres i en række »native corporations« – folkeaktieselskaber – hvor den indfødte befolkning ejer alle aktierne. Ialt blev stiftet 12 større og 220 mindre folkeaktieselskaber. De har siden investeret i alt fra hotelvirksomhed til fiskeri og mineraludvinding og er blevet nogle meget væsentlige faktorer i Alaskas økonomi.

For at sikre sig en vis indflydelse på udviklingen fik inuit i det nordlige Alaska – de kalder sig for inupiat – i 1973 arrangeret en folkeafstemning om dannelsen af en slags »amt« på tundraen mellem bjergkæden Brooks Range og polarhavets kyst. På grundlag af denne afstemning dannedes »The North Slope Borough«, hvorved områdets 6000 indbyggere, der næsten alle er inuit, sikrede sig en indflydelse, der på mange punkter kan sammenlignes med den, som hjemmestyret i Grønland har.

Som borough – amt – fik de ret til at udskrive ejendomsskatter. Det har de benyttet sig af. Olieselskaberne har måttet lægge store summer, hvilket har gjort Alaskas inuit til den mest velstillede indfødte befolkningsgruppe i Arktis.

Velstanden har givet inupiat en vis frihed. Men mange synes at føle, at de har tabt lidt af sjælen undervejs. Deres

*»Det er nok sådan, at én kultur skal være truet, før man for alvor bliver sig den bevidst.«
Billedet er fra Kotzebue i Alaska. Fot.: Tundra Times.*

kultur og sprog har ikke fundet en naturlig plads i det amerikanske samfund.

Det er nok sådan, at én kultur skal være truet, før man for alvor bliver sig den bevidst. Det er derfor ikke så mær-

keligt, at initiativet til inuit-samarbejdet kom fra Alaska, hvor den oprindelige befolkning har været udsat for den kraftigste påvirkning udefra.

Jagten på energi-ressourcerne fandt sted hen over hovedet på inuit, og nød-

vendigheden af at forsvare os i fællesskab mod vore fælles modstandere – nemlig de store multinationale selskaber i samarbejde med de respektive regeringer – stod mere og mere klar.

Borgmesteren i North Slope Borough, Eben Hopson, besluttede at finansiere det første organiserede møde, der nogensinde har været holdt mellem inuit fra hele det arktiske område. I sommeren 1977 mødtes 2-300 delegerede og observatører fra Grønland, arktisk Canada og Alaska i Barrow på Alaskas nordkyst for at diskutere de fælles problemer og danne en fælles inuit-organisation. Inuit fra Sovjetunionen fik ikke lov af deres regering til at deltage i mødet.

Det var i sandhed en historisk begivenhed. Der var gået 50 år, siden Knud Rasmussen i den selvsamme by havde fortalt en undrende skare, at der boede folk som dem langt væk i det fjerne Grønland.

For Grønlands vedkommende betød mødet, at »istæppet« endelig var ved at blive trukket fra.

På konferencen var alle enige om behovet for kulturel udveksling mellem inuit, om at fremme vort sprog, om en samlet indsats for at beskytte os mod konsekvenserne af jagten på energiressourcerne og om et samlet krav om anerkendelse af vore rettigheder til landet.

Der var også enighed om, at hele Arktis, hvor vi har overlevet igennem tusinder af år, er vort land. Vi er aldrig blevet overvundet i nogen krig, og indtil for få årtier siden var vi de eneste mennesker, som havde lysten og evnen til at

bo i disse områder. På den baggrund fandt vi det ved konferencen rimeligt, at de sydlige samfund anerkender inuits rettigheder som oprindelig befolkning. For at undgå at blive løbet over ende besluttede vi os til at forsvare disse rettigheder samlet.

Som middel blev valgt dannelsen af en fælles organisation – en *defensiv* organisation – som skulle sætte os i stand til at forsvare vor livsform og sætte os i stand til at træffe vore egne beslutninger. Det første skridt mod dannelsen af ICC var taget.

Forholdet til havet og til naturen i det hele taget er som tidligere nævnt af meget stor betydning for os grønlandere. Dette forhold afspejler sig selv i tidligere tiders religion og også i holdningen i vore dage i forholdet til de levende ressourcer.

I den oprindelige grønlandske tro havde fangstdyrene ligesom menneskene en sjæl, som det var vigtigt at behandle med respekt. Forskellige ceremonier til ære for det fangne dyr skulle sikre mod misfangst. Fra europæisk side er dette somme tider blevet udlagt og fortolket som et forsøg på at øge fangsten ved hjælp af magi. Men det er en misforståelse. Hovedformålet var at bevare et venskabeligt forhold til dyrene, så de ville lade sig fange igen. På den anden side måtte der ikke fanges mere end nødvendigt for ikke at gøre dyrenes sjæle vrede.

Grønlandske inuit har altid været klar over, at deres jagt indgik i den økologiske balance i naturen. Mange steder var der en slags rotations-ordning mellem jagtområderne for at undgå, at flere

års fangst på samme sted skulle gå for hårdt ud over bestanden. På visse bopladser, hvor der var rigeligt med fangst dyr, indstillede befolkningen mere eller mindre jagten, når der var tilstrækkeligt med vinterforråd.

Denne naturligt miljø-bevidste holdning har ofte givet anledning til den tolkning blandt fremmede, at inuit tog

én dag af gangen og ikke skænkede fremtiden en tanke. Det er ikke korrekt. Overlevelse i Arktis er et spørgsmål om at klare den hårde vinter, hvilket måtte ske ved at lægge forråd op fra sommeren, når fangsten var god. Men forråd kunne ikke overføres fra år til år. Hvert forår måtte man begynde på en frisk. Derved kommer fangeren naturligt nok

til at se sin egen rolle i den økologiske balance. At fange mere, end man vil være i stand til at spise den følgende vinter, vil være spild. Og et sådant spild får indflydelse på jagten det følgende år.

Denne miljø-bevidsthed føler vi inuit, at de sydlige industrisamfund ikke helt forstår. Den krænkes f.eks. af EF, der i grønlandske farvande vil have større kvoter, end vi mener er forsvarligt. Jeg behøver blot at henvise til det tyske

udspil for nylig om fiskerettigheder i 20 år ved Grønland som betaling for en såkaldt OLT-ordning med Fællesskaberne. Et sådant tysk fiskeri er der ikke plads til inden for den totalt tilladte fangstmængde. Et andet nærliggende eksempel er de gentagne tilfælde af ulovligt fiskeri af tyske trawlere, der ofte har fanget mere, end de har lov til, brugt trawl med for lille maskevidde, og lignende.

»Overlevelse i Arktis er et spørgsmål om at klare den hårde vinter.« Fot.: Keld Hansen, Upernavik kommune 1967.

Et af de mest klare eksempler på, at inuits traditionelle miljø-bevidste holdning er blevet trådt for nær, er Arctic Pilot Project. Jeg skal senere komme ind på dette projekt, der går ud på at transportere flydende naturgas fra arktisk Canada med kæmpemæssige isbrydende supertankere ud gennem Nordvestpassagen og ned gennem Davis-Strødets ismasser.

For inuit i Alaska har fangsten af grønlandshvalen altid betydet uhyre meget og gør det stadig. Jagten har altid foregået med stor forståelse for det vigtige i at bevare bestanden. Det er derfor næsten et udtryk for skæbnens ironi, når inupiat under stort internationalt pres har måttet acceptere et kvotesystem. Efter at industrisamfundene mod syd har decimeret bestanden, gør de samme industrisamfund nu livet surt for landets oprindelige indbyggere, der blot ønsker at fortsætte en fangst, som de har drevet i tusinder af år i balance med naturen.

Samtidig presses der på for at få lov at foretage off-shore boringer ved Alaska, hvilket betyder en lang større trussel mod hvalerne, end inuit selv i deres ondeste vilje kunne præstere. Men den side af sagen bliver der gået let hen over.

Som jeg håber, at denne lille redegørelse har gjort klart, har inuit på flere måder en indstilling til tilværelsen, som er forskellig fra de sydlige samfunds. Det var netop for at forsvare vort særpræg, at Inuit Circumpolar Conference blev stiftet i 1980.

I løbet af de tre år siden det første møde i Barrow var dannelsen af organisationen blevet forberedt, og ved den første generalforsamling i Nuuk blev ICC til virkelighed. Formelt skete det ved en enstemmig vedtagelse af et »charter« – en slags grundlov – der beskriver organisationens formål på følgende måde:

- a) at styrke sammenholdet blandt inuit i det cirkumpolare område;
- b) at fremme inuits rettigheder og interesse på det internationale niveau;
- c) at sikre inuit tilstrækkelig deltagelse i sådanne politiske, økonomiske og sociale institutioner, som vi, inuit, anser for at være relevante;
- d) at fremme en højere grad af selvforsyning hos inuit i det cirkumpolare område;
- e) at sikre bevarelsen og udviklingen af inuits kultur og samfund for både nulevende og fremtidige generationer;
- f) at fremme en langsigtet ledelse og beskyttelse af det arktiske og det subarktiske dyrelivs miljø og biologiske produktivitet, samt
- g) at fremme en forstandig drift og udnyttelse af ikke-levende ressourcer i det cirkumpolare område og lade sådanne ressourcer indgå i den øjeblikkelige og fremtidige udvikling af inuits økonomi, idet der tages hensyn til andre inuit-interesser.

I chartret gøres også rede for ICC's opbygning. Organisationen ledes af en bestyrelse på seks medlemmer, to fra hvert af de tre medlemslande, og en

præsident. Både bestyrelsen og præsidenten vælges ved direkte valg af generalforsamlingens delegerede, hvoraf der er 54 – 18 fra hvert medlemsland.

ICC's opgaver er desuden stukket ud i de ialt 47 resolutioner, som er blevet vedtaget i 1977 og 1980. De beskæftiger sig med emner som miljø, kulturudveksling, transport, udnyttelse af ressourcer, kommunikation, uddannelse, og så videre. For at løse de opgaver, som resolutionerne udstikker, har vi nedsat en række kommissioner med hvert sit arbejdsområde. Her foregår meget af det praktiske arbejde i organisationen.

ICC's sekretariat, hvor jeg har mit kontor, ligger i Nuuk. Det er nok ikke nogen tilfældighed, at Grønland blev værtsland for organisationen. Alaska tog ganske vist initiativet til organisationens dannelse. Men Grønland er nok det sted, hvor inuit er nået længst med hensyn til øget selvbestemmelse og bevarelse af sprog og kultur. Med hjemmestyrets indførelse året før den stiftende generalforsamling i 1980 var Grønland kommet et skridt nærmere end befolkningen i resten af Arktis med hensyn til indflydelse på egen tilværelse.

Hjemmestyret har, som landsstyreformand Jonathan Motzfeldt ynder at udtrykke det, betydet en »normalisering« af forholdet til Danmark. Vi har fået et forhold til hinanden, der i mindre grad end før er et herre-slave forhold, i højere grad præget af gensidig respekt. Derved er meget af den frustration og ydmyghed, der gennem 250 år satte sit præg på den grønlandske befolkning, ryddet af vejen. Vi kan nu selv bestemme på om-

råder som kultur- og sprogpolitik, uddannelse, sociale forhold, landsplanlægning, med mere. Overtagelsen af de Den Kgl. Grønlandske Handels produktions- og eksportsektor er på vej, og hvad angår spørgsmål om udvinding af råstoffer er vi sikret en vis indflydelse gennem Fællesrådet, hvor vi har vetoet.

Det mest interessante i denne sammenhæng er måske de områder, som vi *ikke* kan overtage. I konsekvens af, at vi fortsat er i rigsfællesskab med Danmark, fandt Hjemmestyrelseslovens »fædre« det nødvendigt at fastslå, at områder som forsvar, politi, retsvæsen og valuta-politik fortsat må styres af rigsmyndighederne, hvis der skal være mening i at tale om Grønland og Danmark som værende dele af den samme nation.

Blandt disse rigsfællesskabets »hellige køer« er endnu én, som er speciel interessant i denne sammenhæng. Det er udenrigspolitikken. I praksis har Grønland dog fået en vis indflydelse på dette område. Traktater, der berører grønlandske forhold, skal for eksempel forelægges hjemmestyret til udtalelse, før den danske regering skriver dem under. Og når der forhandles om specielle grønlandske interesser – for eksempel fiskeripolitikken – kan hjemmestyret selv deltage under medvirken af den danske udenrigstjeneste.

Desuden har vi igennem især tre institutioner haft mulighed for at påvirke vort forhold til omverdenen. Det er for det første EF-parlamentet, hvortil Finn Lynge fra Siumut blev valgt ind som Grønlands repræsentant i 1979. Han har her gjort et stort og dygtigt

»Formanden for den nationale inuit-organisation i Canada, Inuit Tapirisat of Canada, hedder John Amagoalik. Han har sagt, at 'Canada forsøger altid at vise et pænt ansigt frem til resten af verden. Men i forhold til USA og Danmark er Canadas målgennemsnit meget ringe'.« Fot.: Alfa Foto.

arbejde for at gøre sig selv arbejdsløs ved at forberede Grønlands udmeldelse af EF. For det andet er der Nordisk Råd. Og for det tredje – sidst, men ikke mindst, vil jeg gerne have lov til at tro – Inuit Circumpolar Conference.

Landsstyret underskrev officielt ICC's charter i marts, efter at Landstinget ved efterårssamlingen i 1982 havde givet sin bemyndigelse. Der er i ratifikationsdokumentet taget højde for, at inuit-samarbejdet må ske inden for de rammer, som rigsfællesskabet og internationale aftaler sætter.

Medlemskabet koster 1,2 mill. kr.

om året for hver nation. Indtil nu har det dog knebet med at få pengene ind fra de canadiske inuit, der er meget dårligt stillet – både økonomisk og politisk.

Formanden for den nationale inuit-organisation i Canada, Inuit Tapirisat of Canada, hedder John Amagoalik. Han har sagt, at »Canada forsøger altid at vise et pænt ansigt frem til resten af verden. Men i forhold til USA og Danmark er Canadas målgennemsnit meget ringe.«

Inuit på den anden side af Davis-Strædet lider under, at Canada er en

noget umoden nation, der til tider viser tendenser til at gå op i limningen. Der er en udbredt frygt for løsrivelsesgrupper. Er inuit nu blevet inspireret af det fransktalende mindretal? Er de ude på løsrivelse á la Quebec?

Canadas inuit benytter enhver lejlighed til at udtrykke en loyalitet, hvorom der i virkeligheden aldrig har hersket nogen tvivl. For eksempel har de små canadiske flag i knaphullet, når de er i fjernsynet, for at understrege, at de først og fremmest er *canadiere*.

Inden for rammerne af det canadiske politiske system arbejder de sig fortrøstningsfuldt frem mod en form for »hjemmestyre«. De ønsker at dele Nordvestterritoriet i to langs med trægrænsen. I det nordøstligste af de to nye territorier, der derved ville opstå, ville inuit udgøre 80 procent af befolkningen.

Ved en folkeafstemning i april sidste år gik vælgerne i Nordvestterritoriet ind for en deling. Afstemningen var kun vejledende, men sidenhen har den føderale regering – lidt overraskende – meddelt, at den »i princippet er villig til at acceptere« dannelsen af to nye territorier.

Det hjemland, som inuit derved ville få, er allerede døbt »Nunavut«, der betyder »vort land.«

En betingelse for regeringens accept af en deling af Nordvestterritoriet er blandt andet, at spørgsmålet om ejendomsretten til landet finder en afgørelse forinden. Regeringen og de indfødte befolkningsgrupper har forhandlet i årevis om dette, uden at de er kommet særlig langt. Kun i det nordlige Quebec er indgået en aftale, den såkaldte »James

Bay Agreement«, der blandt andet er grundlaget for et folkeaktieselskab, Makivik Corporation, i stil med de, der findes i Alaska.

I marts gjorde Canadas inuit et væsentligt fremskridt, da det første skridt blev taget til en ændring af den canadiske grundlov, så den vil give bedre beskyttelse af den oprindelige befolknings rettigheder. Grundloven er kun ét år gammel. Der blev opnået enighed om ændringen ved en såkaldt »First Ministers' Conference«, hvori deltog den canadiske statsminister Pierre Trudeau og de 10 provinseres regeringsoverhoveder på den ene side og repræsentanter for den oprindelige befolkning på den anden. Jeg var også selv tilstede ved den lejlighed.

Som det formentlig står klart af det foregående har inuits lange isolation fra hinanden resulteret i en lang række forskelle, på trods af vor fælles oprindelse. En væsentlig del af ICC's arbejde består da også i at sørge for, at vi lærer hinanden bedre at kende. Til det formål er blandt andet startet et blad, »Inuit«, der distribueres i hele Arktis.

En mærkesag i de første tre år har været kampen mod det såkaldte Arctic Pilot Project, som jeg flygtigt nævnte tidligere. Et canadisk consortium, hvori blandt andet deltager det statsejede olie-selskab Petro Canada, som ønsker at udvinde naturgas i det allernordligste Canada og derpå fragte den i nedkølet, flydende tilstand til industrisamfundene mod syd ved hjælp af kæmpemæssige, isbrydende supertankere. Disse skibe skal ifølge planerne være over 400 meter

*Pan-arktisk venskab. Karo Heilmann fra Grønland beundrer en perlekæde tilhørende hendes plejemor i Alaska.
Fot.: Qunerseq Rosing.*

lange og udstyret med et maskineri på 150.000 hestekræfter, hvilket sætter dem i stand til at sejle med konstant fart i is af mere end to meters tykkelse.

Inuit har fra starten været opmærksom på den fare, som projektet udgør for vor kultur. Der er tale om en fuldstændig ny og uprøvet teknologi, og vi har ikke lyst til at være forsøgskaniner. Det er hele vor eksistens og kulturelle særpræg, der står på spil. Vi er især bekymrede over, hvad der vil ske med havpattedyrene, der er meget følsomme overfor støj. Det kan enhver grønlandsk fanger bevidne. Videnskabsmænd mener, at supertankernes kraftige propeller vil lave en sådan larm under vandet, at

hvalerne ikke vil kunne høre ørenlyd inden for en radius af 100 km fra skibene. Det betyder, at deres »sonar«-system, som de bruger til at finde føde med, vil være virkningsløst. Desuden vil de ikke være i stand til at kommunikere med hinanden ved hjælp af lyd, som de plejer. Det kan eventuelt resultere i, at de ikke kan finde hinanden, når de skal parre sig.

I Grønland gjorde en gruppe fangere i Uummannaq-området de første bitre erfaringer med isbrydere på en forårsdag i 1975. Den lille isbryder »Sigyn« pløjede sig støt igennem fjordens is med kurs mod den nyligt åbnede bly- og zinkmine i Marmorilik – uden hensyn til, at fangerne bruger isen, når de på

»ICC har været impliceret i arbejdet med en amerikansk lov om videnskabelig forskning i Arktis. Jeg vidnede i den forbindelse på inuits vegne for en amerikansk senatskomité i Washington.« (Hans-Pavia Rosing og borgmester Eugene Brower fra North Slope Borough, Alaska). Fot.: I.C.C.

hundeslæder rejser rundt i distriktet, og at den også bruges i forbindelse med fangst af sæler.

De omtalte fangere – en snes stykker ialt – blev så oprørte over »Sigyn's« fremfærd, at de med deres hundeslæder blokerede dens planlagte rute. Med lokale politikere som mæglere blev der udvirket en ordning mellem parterne. Siden dengang har minen ikke måttet besejles mellem december og juni.

Inuit vandt altså den første meget beskedne runde i, hvad der næsten kan kaldes en omvendt nord-syd dialog, med de udbyttede samfund mod nord og industrisamfundene mod syd.

Meget tyder på, at inuit også kan vinde anden omgang. I modsætning til »Sigyn«-episoden udkæmpes den ikke på isen, men i retssale og konferenceværelser mange tusinde kilometer mod

syd. Sidste efterår lykkedes det inuit at bremse APP under projektets behandling i den canadiske energistyrkelse, der nu har udsat sine høringer på ubestemt tid. Meget tyder på, at tankskibsprojektet nu ligger på dødslejet. Medarbejderstaben er skåret ned fra omkring 60 til 15, og kun en slags bureaukratisk energi synes at holde APP i live.

Vi har dog ikke ladet os beruse af den markante sejr, som udsættelsen betød for inuit. Vi følger fortsat projektet, ligesom vi holder øje med de endnu mere omfattende energiprojekter, der er under udvikling i Beaufort-havet, hvor en række olieselskaber med støtte fra den canadiske regering ihærdigt borer huller i havbunden i håb om, at der under den gemmer sig endnu et Prudhoe Bay.

Efterhånden akkumulerer ICC en

pulje af viden og erfaring i den stadige kamp for at holde hånd i hanke med resource-udvindingen i Arktis. Det er noget, som ikke mindst er af betydning fra et grønlandsk synspunkt. Kommer der for eksempel engang med tiden skub i et eventuelt olie-projekt i Jameson Land vil vi få glæde af denne pulje og vil gennem inuit-samarbejdet kunne hente råd og støtte fra inuit i Alaska, der har haft problemerne inde på livet igennem mange år.

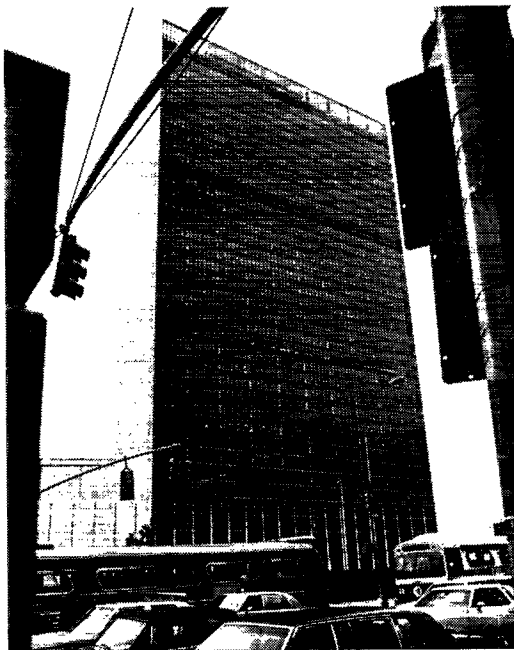
Men hvad har ICC beskæftiget sig med i organisationens første tre leveår, ud over at forsvare miljøet og naturen mod energiprojekter og isbrydende supertankere?

Der har først og fremmest været tale om en opbygningsfase. Sekretariatet i Nuuk er blevet oprettet og er kommet til at fungere, og vi har fået regional-kontorer i Alaska og Canada.

Desuden har vi søgt og fået status som såkaldt Non-Governmental Organization ved FN. Det betyder, at vi i sager, der hører under Det økonomiske og sociale Råd – ECOSOC – kan oplade vor røst internationalt.

Det gælder inden for områder som nedrustning, teknisk arbejde, menneskerettigheder, transport, turisme, ernæring, diskriminering og videnskabelig og teknisk udvikling. Omkring 230 andre organisationer i verden har samme »konsultative« – det vil sige rådgivende – status. Blandt de mere kendte er Amnesty International, Socialistisk Internationale og World Council of Indigenous People.

Ansøgningen blev godkendt praktisk

»Desuden har vi søgt og fået status som såkaldt Non-Governmental Organization ved FN. Det betyder, at vi i sager, der hører under Det økonomiske og Sociale Råd – ECOSOC – kan oplade vor røst internationalt.« (FN-bygningen i New York). Fot.: Lars Toft Rasmussen.

talt uden problemer. ECOSOC's særlige komite for Non-Governmental Organizations havde kun ganske få spørgsmål og gav sin positive anbefaling efter kun 10 minutter. Formanden for komiteen har senere givet udtryk for, at vor ansøgning »var udtryk for noget nyt«, og at den havde »at gøre med nogle specifikke problemer for en gruppe mennesker, som ikke tidligere har været ordentligt repræsenteret ved FN.«

Vi har også her i den første tid udfoldet store bestræbelser på at få etableret kontakt til inuit i Sibirien. Som nævnt var de inviteret til konferencen i Nuuk for tre år siden, men uden resultat.

Ved den næste generalforsamling, der finder sted i sidste uge af juli i år, har vi dog begrundet håb om sovjetisk deltagelse i form af en amatør-dansetrup på seks og et par observatører. Noget endeligt tilsagn har vi dog endnu ikke fået. Der er i Sibirien 5-10.000 inuit, som vi altså endnu ikke har haft lejlighed til at hilse på.

Det var som om, at håbet for nylig spirede en smule. Det skete under en konference i Botswana i det sydlige Afrika, hvor C.I.T.E.S. konventionen om handel med truede planter og dyrearter holdt møde. ICC havde sendt observatører i et forsøg på at hindre gennemførelsen af et vesttysk forslag om at kriminalisere al sæljagt ved at sætte alle verdens 14 sælarter på C.I.T.E.S. konventionens liste. Det ville have betydet, at al handel med produkter hidrørende fra sæler skulle have været underlagt streng international kontrol. Derved ville de miljøorganisationer, som i forvejen gør livet surt for inuit-fangerne, have fået yderligere vind i sejlene.

Men det gik ikke så galt. Gennem vor lobby-indsats lykkedes det – med en snæver margin – at få forslaget forkastet. Det gjorde et tydeligt indtryk på de godt 50 deltagende nationers repræsentanter, at inuit kunne tale med én stemme. Det lykkedes nemlig – hvilket var noget overraskende – at få den sovjetiske delegations tilladelse til også at tale på vegne af inuit i Sibirien. Det giver anledning til optimisme med hensyn til fremtidig kontakt.

Foruden at opbygge organisationen har ICC også haft overskud til at gå

direkte ind i en række sager. Arctic Pilot Project og vor lobby-virksomhed ved mødet i Botswana er to eksempler. Desuden kan nævnes, at ICC har været impliceret i arbejdet med en amerikansk lov om videnskabelig forskning i Arktis. Jeg vidnede i den forbindelse på inuits vegne for en amerikansk senats-komite i Washington.

I øjeblikket er vi i høj grad optaget af at arrangere sommerens generalforsamling, der skal finde sted i Frobisher Bay i arktisk Canada. Byen, der er på 2500 indbyggere, kommer til at opleve noget, der må være den største invasion i byens historie. Flere hundrede mennesker – pressefolk, teknikere, politikere, observatører, de 18 delegerede fra hvert medlemsland – skal deltage. Arrangementet koster omkring 5 mill. kr. at gennemføre – penge, som vi samler ind gennem bidrag fra firmaer, organisationer, regeringer og private mennesker og på forskellig anden vis. For eksempel har vi her i Nuuk i foråret en koncert med deltagelse af inuit-musikere fra de tre ICC-medlemslande.

Det er både dyrt og besværligt at forsvare vor kultur. Somme tider føler jeg, at vi burde sende regningen til rette vedkommende – nemlig de minefirmaer, olieselskaber og regeringer, der har brudt vor isolation og bragt os problemerne på halsen. Men så enkelt er det desværre ikke.

Lad mig slutte med et digt, som jeg synes på en meget fin måde samler det, som jeg her har forsøgt at give udtryk for – forholdet til dyrene og til de industrialiserede samfund mod syd og de

problemer, som vi gennem de senere år har fået på halsen og som inuitsamarbejdet har til formål at løse. Digtet

er skrevet af Arqaluk Lyngé, der er medlem af ICC's bestyrelse. »Et liv med respekt«, hedder det:

I gamle dage
da vi endnu levede vort liv
i dette vort eget land,
mens vi endnu kunne høre
som en torden i det fjerne
to-tre dage før
at renen var på vej –

da vi ikke talte dyrene men vidste
at når rentrækket kom
gik der syv døgn før alle
dyrene var kommet over elven –
dengang talte vi dem ikke
havde ikke kvoter
kun vidste vi
at et barns gråd
eller et mågeskrig
kunne skræmme dyrene væk

dengang vidste vi
at der var en balance
et liv med gensidig respekt
mellem dyrene og os
Idag er vi nærmest under arrest

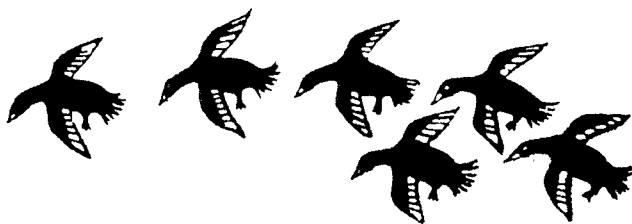
overalt sidder vogterne
og vi er i bestandigt forhør

I jeres hunger efter mere rigdom og land
gør I os subjekte
tvinger os til at legitimere vor eksistens

På kort over landet
sætter vi prikker og streger
og viser at her har vi været
og her er vi idag
her trækker renen
her færdes rævene
her trækker fuglene
og her trækkes fisk

Alt vender I om
stiller krav om at vi skal bevise
at vi er til
at vi bruger det land der altid var vort.

Men nu er det os der spørger
Med hvilken ret er I her?

*»Men nu er det os der spørger. Med hvilken ret er I her?« Canadiske inuit medbragte deres børn til konferencen i amaut.
Fot.: Qunerseq Rosing.*